

УДК633.853.49”324”:631.526.3/.547.5

**ГОМЕОСТАТИЧНІСТЬ СОРТОЗРАЗКІВ РІПАКУ
ОЗИМОГО ЗА КІЛЬКІСТЮ СТРУЧКІВ НА ЦЕНТРАЛЬНОМУ
СУЦВІТТІ**

Куманська Ю.О. кандидат с.-г. наук, доцент
Сидорова І.М. кандидат с.-г. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: kumanska@i.ua

Ефективність селекційної роботи з ріпаком озимим в значній мірі залежить від широкого вибору різноманітного вихідного матеріалу. Він повинен бути представлений зразками з основних регіонів вирощування, світових селекційних центрів та провідних генетичних колекцій. В сучасних умовах, інтродукція і формування генофонду сортозразків ріпаку озимого з різних еколого-географічних зон світу, з подальшим його вивченням за основними біологічними, селекційно та господарсько цінними ознаками та властивостями, є важливим етапом у створенні вихідного матеріалу для селекції нових перспективних сортів ріпаку озимого для певних умов вирощування.

Створення робочих генетичних колекцій сортозразків допомагає вивчити і проаналізувати загальний генетичний потенціал виду, виділити джерела за цінними селекційними і господарськими ознаками. В подальшому, маючи дані про кількісні і якісні показники вихідного матеріалу, селекціонер може набагато швидше і ефективніше підібрати батьківські пари для схрещування.

Метою наших досліджень було визначити показник гомеостатичності у сортозразків ріпаку озимого.

Найбільший показник гомеостатичності, за кількістю стручків на центральному суцвітті, отримано у сорту-стандарту Чорний велетень (Ном= 110), середнє за роки у якого становило – 32,9 шт.

За проявом високої гомеостатичності (Ном=102) виділено сорт Нельсон, в якого отримано середнє значення за роки досліджень – 34,4 штук стручків на головному суцвітті, який перевищував сорт-стандарт.

У сорту Анна, також отримано більшу кількість стручків на центральному суцвітті (33,2 шт.), порівняно із сортом-стандартом Чорний велетень. Проте в сорту було отримано менше значення показника гомеостатичності (Ном=87).

Показник гомеостатичності у сортозразків Вектра, Сенатор

люкс відповідав високим значенням – 98 і 90.

Найменше значення показника гомеостатичності (78) отримано у сорту Дембо, середній показник кількості стручків на центральному суцвітті становив 27,3 шт., що менше за сорт-стандарт Чорний велетень (32,9 шт.).

Прояв високої гомеостатичності, як правило, пов'язаний з меншою варіабельністю за одних і тих же лімітуючих факторів середовища. В наших дослідках сортозразки вирощувалися за однакових умов, а тому для них змінювалися лише погодні умови, які склалися в різні роки.

УДК:633.12:631.52

**ОЦІНКА ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ГРЕЧКИ (*Fagopyrum
esculentum Moench*) ЗА ОЗНАКАМИ ВИСОКОЇ
ПРОДУКТИВНОСТІ ТА СТІЙКОСТІ ДО ОСИПАННЯ**

Орлов С. Д., доктор с.-г. наук,

Роїк М. В., доктор с.-г. наук, професор, академік НААНУ,

Громовий С. М., кандидат с.-г. наук

Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України

e-mail: grom_sm@ukr.net

Проведено порівняльне дослідження комплексу цінних селекційних, господарських ознак і властивостей у сортозразків гречки.

Отримані вихідні характеристики генотипів за господарсько-цінними ознаками: урожайністю, крупноплідністю насіння, стійкістю до обсіпання і ін. та порівняно із стандартом Антарія.

Вегетативні і генеративні вузли, як показники розвитку донорної (асимілюючої) і акцепторної (споживаючої) систем рослин гречки відображують продуктивні властивості. Вони визначають потенціал продуктивності рослин (біомасу), а їхнє співвідношення – ступінь відтоку асимілятів до насіння (збиральний індекс), тобто характеризують донорно-акцепторні відношення у зразків. Таким чином вищий показник співвідношення вузлів у зоні гілкування до зони плодоношення, тим вищою є стійкість рослин проти полягання і толерантність до загущення [1, 2, 3]. З підвищеним показником співвідношення між кількістю генеративних і вегетативних вузлів (>1,5) виділено сортозразки гречки: – УС 0101164 – пізньостиглий,